Сарсын—советскай ыччат күнэ

Ыччат советскай общество улахан айар күүһэ. Биһиги дойдубут эдэр колуонэтэ саҥа куораттары заводтары, электростанциялары тутар, тимир суоллары оҥорор, сир бараммат баайын хостооһунҥа кыттар.

Биһиги уолаттарбыт уонна кыргыттарбыт бэйэлэрин үгэс буолбут бырааһынныктарын үлэҕэ, үөрэххэ общественнай олоххо ситиһиилэринэн көрсөр, коммунизм саҥа кыайыыларыгар бэйэтин бэлэмин көрдөрөр.

Художник С. ГРИНЬКО уруһуйа. **ССТА фотохроникатa.**

БАРЫ ДОЙДУЛАР ПРОЛЕТАРИЙДАРА, ХОЛБОҺУҢ!

САҤА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫ ОРОЙУОНУНААҒЫ КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛЭҺИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААҒЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Орган Чурапчинского районного комитета КПСС и районного Совета депутатов трудящихся Якутской АССР

№ 76 (3876) | 1970 сыл. Бэс ыйын 27 күнэ СУБУОТА | Тахсара 39-с сыла Сыаната 2 харчы

ССКП Киин Комитетыгар, ССРС Министрдэрин Советыгар

ССКП Киин Комитета уонна ССРС Министрдэрин Совета «1970 сылга тыа хаһаайыстыбатын бородуукталарын үүнүүтүн хомуйуунуу уонна соҕотуонкалааһыны хааччыйар дьаһаллар тустарынан» уурааҕы ылыннылар.

ССКП Киин Комитета уонна ССРС Министрдэрин Совета партийнай, советскай, тыа хаһаайыстыбаннай, комсомольскай уонна профсоюзнай тэрилтэлэр, колхозтар уонна совхозтар 1970 сылга туорахтаах, техническай уонна атын тыа хаһаайыстыбаннай культуралар үрдүк үүнүүлэрин ыларга, государствоҕа бурдугу атыылааһын былаанын аһара толоруурга бары дьаһаллары ылыахтара диэн эрэллэрин биллэрдилэр.

Уураах ис хоһоонун ырытыы киин, республикатааҕы, уобаластааҕы хаһыаттарга бэчээттэниэҕэ.

ССТА.

Калинин аатынан колхозтан сонуннар

1. Сыл аҥарыгар

Колхоз былааны таһынан 213 ынах сүөһүнү уонна 172 сылгыны иитэн кэллэ. Билигин 640 ынахтаах, 341 биэлээх. Ийэ дойдуга эти туттарыы сорудаҕа — 180, оттон үүтү атыылааһын 138 бырыһыан толорулуннулар.

Ааспыт сыл биэс ыйынааҕар биир ынахтан үүтү ыаһын 90-ча кг-нан эбилиннэ. Ол үүтү ыаһын эбэһээтэлистибэтин валовойунан 109,7 бырыһыаҥҥа тиэрдэри хааччыйда. Колхозка 24 ыанньыксыт баарыттан 17-рэ сорудахтарын толорору ситистилэр. Толстоухова А. И., Сивцева В. К., Петрова И. Д. уонна Захарова Е. П. биирдии ынахтан 507 — 562-лин киилэ үүтү ыатылар.

2. Төрүөҕү көрүү

Маралаайы биригээдэтэ (биригадьиир Васильев Н. И.) сүөһү иитиитин идэтитиинэн сибээстээн эти оҥоруу хайысхатыгар киирдэ. Быйыл манна 196 ынахха 339 ньирэй көҥүл эмнэрэн иитиигэ ыытылынна. Кинилэр суукатааҕы улаатыылара 370 грамма тиийдэ.

Дьячковская Т. К., Данилова Ф. С. уонна Гоголева А. К. ыччат сүөһүнү көрүүгэ-харайыыга үгүс сыраларын биэрбит дьоннор. Кинилэр биирдии бэйэлэрэ 18 — 22-лин ынахха 21 — 35-тин ньирэйи сыһыарбыттара. Оптукалара суукаҕа 420 — 460-нуу грамм эбилиннилэр.

3. Тутааччылар

Эдэр специалист Крюков И. В. салайар биригээдэтэ тутууга үлэлиир. Барыта 8000 устуука тутуу бэрэбинэтэ, 2557 устуука холлоҕос маһа бэлэмнэннэ. Итиитэн 6140 бэрэбинэ тутуу ыытыллар сиригэр таһылынна, сэттэ сүүһэ пилорамаҕа хайытылынна.

Сельскай кулууп дьиэтин акылаатын остуойкалара түһэрилиннилэр. Арыы сыаҕын уонна маҕаһыыны ситэрии үлэтэ барар. Лыбынтах ферматыгар «200 сүөһү киирэр хотоно быйыл олоххо киириэхтээх.

П. СЕДАЛИЩЕВ.

Үлэһиттэр депутаттарын оройуоннааҕы Советын IX сессията

Техниканы туһаныы туругун уонна ону тупсарар дьаһаллар тустарынан

Народнай хонтуруол оройуоннааҕы комитетын председателэ таб. Захаров С. А. дакылаатыттан

ССКП КК ахсыннаатааҕы (1969 с.) Пленума уонна ССРС Верховнай Советын VII-с сессията норуот хаһаайыстыбатын бары салааларыгар общественнай производство көдьүүһүн улаатыннарыыга улахан соруктары туруордулар. Билигин баар материальнай-техническай базаны, баар кыахтары мунгутуурдук таба уонна толору туһанан общественнай производство оҥорон таһаарыытын улаатыннарыыны ситиһиэхтээхпит.

Итиннэхэ саамай быһаарар төһүүнэн, үлэ оҥорон таһаарыытын үрдэтэр, бородууксуйа себестоимоһын намтатар средствонан баар техниканы толору туһаныы, илии ыарахан үлэлэрин кэлимсэ механизациялаан солбуйуу буолаллар. Маныаха государство биэрэр техникатын толору туһаныы, бу техниканы учугэйдик баһылаан үлэлэтэр толору ахсаанаах механизаторскай кадрдар быһаарар суолтаны ылаллар.

Кэлин сылларга биһиги оройуоммутугар араас көрүнүүнэх техника кэлиитэ күүскэ улаатан иһэр. Холобур, биир үлэһит илиигэ техника күүһэ 1965 сылга 2,97 ат күүһүгэр тэҥнэһэр эбит буоллаҕына 1969 сылга 12,07 ат күүһүгэр тэҥнэстэ. Бурдугу үүнүүрин үлэлэрэ сүнньүнэн механизацияланна. Ленин аатынан колхоз 1003 гектарга туорахтаах культура ыһыытыттан гектарыттан ортотунан 7,24 центнер үүнүүнү ылла. Механизированнай ыскылааттаах. Туолбут сайылык фермата механизацияланна. Эрилик Эристиин аатынан колхоз Эбэ ферматыгар ноһуому ыраастааһын, оту тарҕатыы, сүөһүнү уулатыы, эбии аһылыгы оҥоруу үлэлэрин механизациялаата.

Ааспыт сыллаахха от үлэтигэр 14 толору, 13 механизированнай аҥардаах звенолар тэриллэн үлэлээтилэр. Кинилэртэн Субуруускай аатынан совхозка уоннуу киһилээх Н. Т. Сивцев, Г. Г. Винокуров толору механизированнай звенолара биирдии отчукка 95—91,3 тонна оту оттообуттара. ДТ—54 маркалаах тракторга Г. Е. Дьячковскай (совхоз), Н. Яковлев (Ленин), Н. Н. Фомин, Д. К. Лукин (Эрилик) 1489—1395 гектары, ДТ—54 тракторга С. Н. Литвинцев (совхоз), С. Е. Сидоров (Эрилик) 1324 — 1059 гектары, МТЗ—52 тракторга Д. Е. Васильев II (Эрилик) 1387 гектары, ММЗ — 555 автомашина шофера П. Б. Архипов (Эрилик) 85485, ГАЗ—53 автомашинаҕа шофер М. М. Слепцов (К. Маркс) 59089 тонна-километры оҥордулар. Маннык үрдүк көрдөрүүлэри ситиһэр механизатордар аҕыйаҕа суохтар.

Ол эрээри техниканы көрүү-харайыы, үлэлэтии оройуоҥҥа улахан молтох туруктаах. 1969 сылга биир условнай трактор ортотунан 223 эрэ гектары оҥордо. Колхозтарга уонна совхозка баар 231 трактордартан 185-һэ, 127 автомашинаттан 70-на эрэ үлэлиир туруктаахтар. Оройуоҥҥа 171 трактористар, 97 шофердар тиийбэттэр. Трактордары үлэлэтии коэффициена 41—49 бырыһыаҥҥа, оттон «Сельхозтехника» холбоһугар 26 эрэ бырыһыаҥҥа тэҥнэһэр. Автомашинаҕа ити 30—37 бырыһыаҥҥа, совхозка 24,2 бырыһыаҥҥа тэҥнэһэр. Итилэр түмүктэригэр трактор биир гектар сымнаҕас хорутууну уонна биир автомашина тонна-километры оҥорууларын себестоимоһа үрдээтилэр.

Трактор оҥорон таһаарыыта кэлин сылларга намтаан иһэр. Холобур, 1961 сыллаахха биир условнай тракторга 360 гектар сымнаҕас хорутуу оҥоһуллубут буоллаҕына 1969 сылга 223 гектар оҥоһулунна. Ити республика орто көрдөрүүтүттэн 15 гектарынан кыра. Оттон Эрилик Эристиин аатынан колхоз 193, совхоз 221 гектары эрэ оҥордулар. 1968 сыллааҕар совхоз 11 гектарынан кыраны үлэлээтэ. Трактордар оҥорон таһаарыылара намыһаҕын түмүгэр, тракторнай үлэ себестоимоһа үрдүк. Ол курдук биир гектар себестоимоһа Карл Маркс аатынан колхозка 7 солк. 78 харчы, совхозка 7 солк. 31 харчы, Эрилик Эристиин аатынан колхозка 6 солк. 4 харчы буолла. Өс-

(Бүтүүтүн 2 стр. көр).

Таб. Захаров С. А. дакылаатын бүтүүтэ

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. көр).

котуга оройуон колхоастарыгар, совхоска биир трактор оногорон таһаарыытын сааһай кырата буолларына 250 гектарга тиэрдиллиэхтээх эбитэ буоллар, ааспыт сылга 14027 гектар сымнатас хорутууну эбии оногорто этибит. Итн 10 км сиргэ 17520 тонна от тиэйэн аҕалыыга тэгиэһэр эбэтэр Субуруускай аатынан совхоз ааспыт сылга оттообут отун барытын тиэйэн аҕалан биэрэ этибит.

Автомашиналар үлэлэрэ эмиэ быстар мөлтөх турукгаах. Биир да хаһаайыстыба былааннарын мас сыыһа уоҥсай сүүрүүтүнэн да, тонна-километрынан да толорботулар. Грузовой автомашиналары туһаныы коэффициена олус намыһах, ол курдук Эрилик Эристиин аатынан колхозка 33, Калинин аатынан колхозка 37,4, Карл Маркс аатынан колхозка 30, совхозка 24,2 эрэ бырыһыаныга тэгиэһэр. Таһаҕаһа уонна тэлэҕэ, ноҕоруускаата суох уонна аналлаах сырыылар наһаа элбэхтэр. Үгүс массыыналар үлэлээбэккэ тураллар.

Сүөһү иитиитин ыарахан үлэлэрин механизациялааһыныгар үлэ туруга эмиэ мөлтөх диирбитигэр тиийбит. Бу туһунан бэрт элбэхтик кэпсэтиллибит, дьүүллэммит, үгүс уураахтары ылыммыппыт да балаһыанньа ииэститтэн хамсаабат.

Билигин Ленин аатынан колхозка Түөлбүт сайылыгар эрэ елочка үлэлиир. Онтон атын хаһаайыстыбаларга уруу үлэлии сылдьыбыт аппараттар туттуллубакка дьаһии сиэн сиһэсанньа таһаарыллыахтаах. Хаһаайыстыбалар бэйэлэригэр монтажтыыр звенолары тэрийбиттэр, агардас «Сельхозтехника» холбоһугун эрэ кэтэһэн олоруу таһаарыллар.

Итн курдук, биһиэхэ сөптөөх ахсааннаах техника, кыахтар баалларын үрдүнэн хортуоппуйу, оҕуруот аһын үүннэриигэ, туттуу үлэтин механизациялааһыныгар сөптөөх кыһамньы ууруллубат.

Саамай биир буортулаах улахан итэҕэһинэн кэлин сылларга техниканы кыһыас кэмҥэ үлэлэтэн баран сиисанньаҕа таһаарыы, техниканы үһуннук үлэлэтиигэ уонна көрүүтэ-харайыыга болҕомто уурулла илик буолара, ол оннугар сорох ардына саҥаттан саҥаны ылыыга дьулуһуу баара буолар. Алдьаммыт техниканы оҥоһуннаан үлэлэтэр оннугар ыһан, тонноон сааһнас чааска кубулутуу салҕаныы тахсар тугар. Субуруускай аатынан совхозка 13 трактор, 13 автомашина, «Сельхозтехника» холбоһугар үс трактор саастаах чааска кубулутуллубуттар.

Үгүс хаһаайыстыбаларга техниканы көрүүтэ-харайыыга аналлаах сарайдар, навестар, площадкалар суохтар. Оҥоһуу баа мөлтөх туруктаах. Ол иһин оҥоһууннар, техуходтар бириэмэтигэр ыытыллыбаттар. Учуот-отчуотунас, материальнай эппиэтинэс туругa көрдөбүлгэ ырааҕынан эппиэттэспэт.

Техниканы үрдүк оҥорон таһаарыылаахтык үлэлэтиигэ материальнай уонна моральнай көҕүлүүр дьаһаллар ситэтэ суох олохтоммуттар. Механизатордар учуттэй үлэлэрин иһин, кииннэр үлэлиир техникаларын учуотуйан тупсуттарыгар, уматыгы кэмчилээһинин ситиһиилэригэр бириэмийэлэри, эбии төлөбүрдэри тутатына бириэмэтигэр систематтаахтык биэрэн иһии тэриллибэт. Итинниэхэ биирдии механизатор үлэтин учуота мөлтөхтүк ыытыллар. Холобур, Калинин аатынан колхозка путевой лиистэр сороҕор толоруллубаттар, учуоттунай лиистэр хас да күн үлэлииллэригэр биирдэ бэриллэллэр, регистрациялаамматтар, заправщик суоҕунан уматык ороскуота учуоттэйдик хонтуруолламмат.

Сорох хаһаайыстыбалар салайааччылара саҥаны, механизаторскай этиилэри өйөөбөттөр. Ол курдук Валерий Сергеев, Кэнчээри Местников бэйэлэрэ айбыт остуолба үүттүүр станоктарын Карл Маркс аатынан уонна Эрилик Эристиин аатынан колхоастар салайааччылара өйөөн туһаҕа таһаарбатылар.

Оройуон колхоастарыгар совхоһугар тыа хаһаайыстыбатын араас специалистара толору сүүмэрдэнэн үлэлииллэр. Ол иһигэр 12 үрдүк үөрэхтээх инженердэр, орто үөрэхтээх механиктар бааллар. Кинилэр техника үлэтин салайыыга, тэрийиигэ үгүс үлэни ыыталларын үрдүнэн, биирдиилээн механизатордартан көрдөбүллэрэ намыһах, сорохтор инициатива суох үлэлииллэр. Онтон тыа хаһаайыстыбатын управлениета (начальник А. В. Ефремов, инженердэр М. Н. Посельскай, Ф. С. Потапов) техниканы көрүүтүн-харайыытын, үлэлэтиитин тупсарыыга ыраахтан ситэтэ суох үлэлиир.

Дакылаатчыт итинтэн салгыы бу таһаарыллыбыт итэҕэстэр биричиинэлэригэр сиһилии тохтуур. Бу боппуруос колхоастар бырабылыанньаларын, совхоз дирекциятын, «Сельхозтехника» оройуоннааҕы холбоһугун салалтатын уонна инженернэй-техническэй үлэһиттэр өттүлэриттэн техниканы үлэлэтиини, көрүүнү-харайыыны тупсарыыга эппиэтинэһэ суох сыһыаннаһыыларыттан тахсыбыттарын чорботон бэлиэтээтэ.

Дакылаатчыт 1970 сылга производствоны механизациялааһын практическай соруктарыгар кэнгиник тохтуур. От хомуурун үлэлэрин механизациялааһыныгар улахан болҕомто ууруллуохтаах. Маныаха ааспыт сыллаахха механизатордар сиэттарынан ылыныллыбыт эбэһээтэлиистибэ ыраатынан толорулбата. Ол курдук охсууну 70, мунньууну 60, кэбиһиини 40 бырыһыаннтан итэҕэһэ суоҕун механизациялыырга туруоруммут сорук охсууга уонна мунньууга 52,9, кэбиһиигэ 26,5 эрэ бырыһыаныгар туолла. Оту кэбиһиигэ эбэһээтэлистибэлэрин Калинин аатынан колхоз 45,7, Ленин аатынан колхоз 42,4 бырыһыан толордулар. Онтон Эрилик Эристиин аатынан колхоз баара эрэ 4,4 бырыһыан толорбута.

Эрилик Эристиин аатынан колхоз ааспыт сылга толору механизированнай звенону биири эрэ үлэлэппитэ. Онтон 8 механизированнай агардаах звенону үлэлэппититтэн, Г. А. Нестерев звенотуттан уратылара, биирдии отчукка баара эрэ 17,1 тоннаттан 29,1 тоннаҕа диэри оттообуттара. Коло звенолара хас тонна диэри оттообуттара. Колхозка 11 киһилээх Н. К. биирдии киһиларигэр бу колхозка 11 киһилээх Н. К. Осипов звеното 30,4, совхозка тоҕустуу киһилээх Е. Д. Павлуцкай уонна Н. Е. Егоров звенолара 54,3—52 тоннаны оттообуттара. Онон техника оноорон таһаарыыта бу колхозка коло звенолардааҕар намыһах буолбута. Техника үлэтин маннык тэрийии букатын табыгаһа суох быһыылаах.

Быйыл от хомууругар 17 толору механизированнай, 10 механизированнай агардаах звенолар тэриллэн үлэлиэхтээхтэр. Итн иһигэр толору механизированнай звенолар Субуруускай аатынан совхозка 7, Ленин аатынан колхозка 4, Калинин аатынан колхозка 3, Эрилик Эристиин аатынан колхозка 2 уонна Карл Маркс аатынан колхозка 1. Техника уонна механизированнай звенолар ахсааннара элбээбитинэн, тракторлар үлэлиир ходуһалара кэҥээбитинэн итинниэ быйыл от түнэр кыахтаммытынан сибээстээн охсууну уонна мунньууну 60, кэбиһиини 40—50 бырыһыантан итэҕэһэ суоҕун хас биирдии хаһаайыстыба механизациялыыр кыахтаах. Өскөтүн механизацияны киэҥник туһаныахха биһиги от үлэтин отгордбыт ыйдарыгар бүтэрэр толору кыахтаахпыт.

Итинник тэгиинэн сүөһү иитиитин ыарахан үлэлэрин механизациялааһыныгар быйылгы сылга туруорууллар соруктарга дакылаатчыт тохтуур. Петр Алексеев аатынан совхоз бырайыагынан уонна ону тупсаран Субуруускай аатынан совхозка Мырылаҕа, Кыыдаҕа, Улахан Күөлгэ, Калинин аатынан колхозка Төлөй Дьиригэр уонна Карл Маркс аатынан колхозка механизациялаах кыахтаах хотоннор тутуллуохтаах. Эрилик Эристиин аатынан колхозка Чакырга 200 сүөһү киирэр хотоннугар «Сельхозтехника» холбоһугар толору механизацияны оноорторуохтаах. Ленин аатынан колхоз Үрэх-Күөргэ уонна Кыстык-Күгдаҕа иоһуому ыраастааһыны механизациялыахтаах. Хаһаайыстыбалар мантан да атын үгүс үлэни ыытыахтаахтар. Сүөһү иитиитигэр көрүллүбүт механизациялар былааннара эмиэ толоруллар кыахтаахтар.

Быйыл бары хаһаайыстыбалар хортуоппуй уонна оҕуруот аһын ыһыыларын эрээттэрин икки ардыгар обработканы, насоһунан оботторон ууну куттарыыны, күһүн хомуурун толору механизациялыыллара наадалаах. Маныаха «Сельхозтехника» холбоһуга тиийбэт техниканы аҕалан колхоастарга уонна совхозка атыылааһыны тэрийиэхтээх.

Түмүгэр дакылаатчыт баар итэҕэстэри туоратыыга соруктары туруорда. Техника күүһүн тоһо табатык туһанылаттан, кини оҥорон таһаарыытын үтүмнэтик үрдэтэн иһииттэн, үлэни киэҥник механизациялааһынтан пятилетканы түмүктүүр быйылгы юбилейнай сыл эбэһээтэлистибэтин толоруу улахан туһулуктаах. Онон бу боппуруоска сүгүн суолта биэриллэрэ эрэйиллэр.

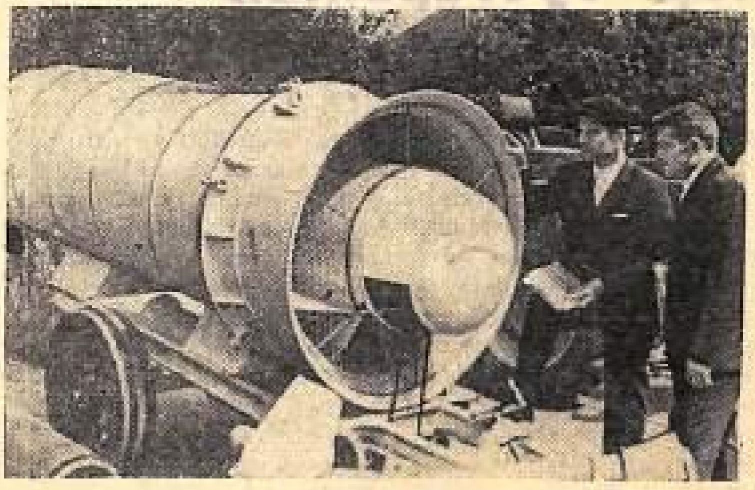

Салгыны сылытааччы

МОСКВА. Бу снимок ССРС НХСБ ороһулунна. Кустанайскай уобалас Убаганскайдааҕы бурдук совхоһун тракториһа П. И. Риттер (уҥа) уонна итн совхоз отделениетын управляющайа Г. К. Сент «ВПТ-600» диэн универсальнай коһо сылдьар убаҕас оттугунан үлэлиир салгыны сылытааччыны көрөллөр. Бу тэрил тыа хаһаайыстыбатын боруодуктаҕаларын, ол иһигэр оту, туону, трева куурдууга атын хаһаайыстыбаннай наадаларга туттуллар. Кини чааска 600 тыһыынчаҕа килокалорий итиини оҥорон таһаарар. Мунутааҕы чааска 60 килограмм уматыгы сиир.

Н. КУЛЕШОВ фотота. ССТА фотохроникатa.

Дакылааттары дьүүллэһии

Оройуоннааҕы автоинспектор Н. Н. Атласов автомашиналар үлэлэрин туругун бэрэбиэрдэлээһиннигэ колхоастарга, совхозка уонна тэрилтэлэргэ үгүс автомашиналар алдьанан үлэлээбэккэ тураалларын туһунан элбэх холобурдары аҕалан кэпсээтэ. —Быйыл ыйи айбы үгүс бэрэбиэркалар ыытылынныылар. Онно сорох шофердар иһирик сылдьыылара, суол быраабылаларын кэһииләрэ туттулунна, хас да киһи быраабылара быһынна. Сорох хаһаайыстыбалар уонна тэрилтэлэр салайааччылара техниканы көрүүнү-харайыыны тупсарыыга, быраабылаһы туттуһууга көрдөбүллэрэ намыһах. Сорох салайааччылар тракторга, автомашинаҕа дьону таайарга, быраабыланы кэһэргэ шофердары, трактористары бэйэлэринэн күһэйэллэр. Иннинктин маннык итэҕэстэри таһаарбат наада.

—Биһиэхэ уонна атын да хаһаайыстыбаларга механизаторскай кадрдар ыраатынан тиийбэттэр,—диир Субуруускай аатынан совхоз кылаабынай инженерэ С. П. Макаров. —Ол иһин сорох салайааччылар боруҕуллаабыт, бурүйү оҥорбут дьоннору сөптөөх эппиэккэ тардан испэттэр. Онтон уһуллубут дьоннор атын тэрилтэҕэ баран үлэҕэ талбыттарынан киирэллэр. Итн барыта кадр тиийбэтиттэн. Биһиги кадры бэйэбитигэр кыайан бэлэмнээбэппит. Быйыл 10-ча киһилээх куруһуогу тэрийбиппит кыайан түмүктээммит кутталга киирдэ. Онон орто оскуоланы бүтэрээччилэри программа быһылатынан трактор курсугар үөрэттэрии олус наада буолла. Итинтэн салгыы кини «Сельхозтехника» холбоһугун үлэһиттэрэ техниканы, саппаас чааһы кыайан ылан таһаарбаттарын, ыллахтарына да хаһаайыстыбаларга бириэмэтигэр тиэрпэттэрин, олус бытааннык үлэлииллэрин критикалаата. Хотону механизациялааһыныгар сыл саҥатыгар монтажнай звенону тэрийбиппит да аны иатырыйаалбыт суох буолан сөптөөх үлэ барбат.

«Сельхозтехника» оройуоннааҕы холбоһугун управляющайа А. Е. Николаев колхоастарга, совхозка даҕаны, кини үлэлиир тэрилтэтигэр даҕаны техника оҥорон таһаарыыта намыһаҕын түрүн биричиинэтэ кадр тиийбэтигэр буоларын ыйда уонна профтехучилищеларга механизаторскай кадрдары маассабайдык үөрэттэрии наадалааҕын бэлиэтээтэ. Инженернэй-техническэй кадрдар үһүүгэр биирдиилээн шофердартан, трактористартан кыталлаах көрдөбүлү туруорбуттар. Буруйу оҥорбут дьоннорго сөптөөх документацияны оҥорон туһэрбэт буолааннар тэрилтэлэр салайааччылара, холобур, милиция даҕаны, хаанньык даҕаны дьаһаллы ылар кыахыта суох буолаллар. Түмүгэр кини суолу уонна Амма иордун оҥоруу туһунан ааспыт сессияҕа ылыллыбыт уураах туолбакка хаалбытын ыйда.

Техника күүһүн киэҥник туһаммакка эрэ тыа хаһаайыстыбатын интенсивнайдык сайыннарыахха табыллыбат,—диир

Төрөөбүт дойдубут киэҥ эйгэтин устун

КАМЧАТКА туумул арыы биэрэктэригэр балыктыыр судноляр.
Ю. МУРАВИН фотота. ССТА фотохроникатa.

Сылаҥтан биһиги общественнай корреспондеммыт

Николай Беляев суруйар

Сылаҥ сайылыктарыгар

Совхоз Сылаҥнааҕы отделениетын сүөһүтэ-аһа арыс сирин сайылыыр. Итинтэн ыанныкка үс сиринэн, подсоска — биэс. Сайылыктар сүүнньүнэн өрөмүөннэммиттэр. Хаачахтар оҥоһуллубуттар. Уһун Күөл бириигэдэтин сайылыктарыгар муус уһуллубута. Бу бириигэдэҕэ хаһан да бириигэдэлэрдээҕэр сайылыктар туруктара ордук. Саҥа типовой титиктэрдээхтэр, сүөсүһүттэр олорор культурнай дьиэлэрдээхтэр.

Ол эрээри отделение үрдүнэн барыта эрэ-дэхси үчүгэй буолбатах. Холобур, Түөйэ бириигэдэтин ылан көрдөххө, икки сиринэн сайылыыр буолларына, дьиэ-уот, титиик чааһыран бэстэр молтох. Ол курдук маны, сыл аайы рабочайдар туруорсалларын үрдүнэн, сүөсүһүттэр олорор дьиэлэрин мустаалааһын, ас астыыр оһохторун сааҕардыы букатын ыытыллыбат. Ити рабочайдар үксүлүөбүйэларын чэпчэтиигэ матырыйаал кыайан бэриллибэтиттэн. Үгүс кэккэ сылларга отделениеҕа шпорама суоҕа. Оҥу тиигэ үктэммит кирпиччини бараадыга суох туттууханнтыы таһаарыллар. Кирпиичэ туһугар кэллэххэ, бастаан общественнай тутууларга (отделение ньаадыйыытын көрөн баран) чааһынай ыалларга биэриэхххэ баара.

Маны тэҥэ Түөйэҕэ Иэнгиттэ сайылыкка икки сыллааҕыта таттыгын шофериннан үрүттүүрэ ыгыныллыбыт ууран сиэт туолбакка хаалбыта. Ангара эрэ инферднэмитэ, оттон ангара быйыл ситэриллиэх буолан былааныгар киллэриллибитэ күн бүгүҥҥүгэр диэри толоруллыы илик. Ол түмүгэр сайылыкка тахсыы ордук хойутатыллыына. Титииктэр ичиҥэйдэр, быйылгы ардахтаах тымныы саасха ороһу ньирэйдэр итиннэ үксүлүөбүйэҕа тахсыылара эрапыан.

Тиһэҕэр, хас ферма ахсын кыһын мунньуктары тэрийэххэ, барыабай группалар сайылыктарга агитатордар тиһигин быспакка сылдьыылларын олохтуулларыгар диэн баҕа санааны этиллэр.

Төрөппүттэр махталлара

Сылаҥ Түөйэтиттэн Болтоҥо Харбалатыгар диэри 35 километр. Манна Болтооҕо аҕыс кылаастаах оскуолатыгар Түөйэттэн 15-16 оҕо үөрэнэр. Кинилэр бары толору интернатынан туһаналлар. Оҕолор итии ыһаммыныга эмиэ учуттаан үөрэхтэрин бары бүтэрэн кэнгүө кылааска тахсыыбыттар.

Бу оскуола администрацията (директор Игнатьев Н. П.) үөрэнээччилэригэр ордук үчүгэй тыһыынаны манньыктан да көрүөххэ сөп. Хаһан баҕарар тыныы камиэ транспорта буллан, тоҕмот гына көрөн-истэн, оҕу аһаан улахан кыһын көрөөччүлээх дьыалаларыгар тиэрдэр.

Оҕолор бары байэлэрин оскуолаларын, учууталларын олус үөрэ ааһыбыттар, уос номоҕо гынан киэҥник тыльынан маннын ахталлар. Ити иһин төрөппүттэр Болтооҥо аҕыс кылаастаах оскуолатын администрациятыгар махталлара улахан.

КҮӨХ САЙЫҤҤА—ЭМИС ЭТИ

Үтүө ыралаахтарга батыһан

— Барахсан, ырата үчүгэйин бэрт ээ! — диэччилэр сахалар. Билиҥҥи биһиги үйэбэс туһары обүгэ саҕаттан ытык кэйин гынан аҕалбыт дьоллоох-сорҕулаах олох туһунан ырабыт туолла. Оҥу слохнут үтүө сарсыардатыгар, дьорэ киэһэлигэр күннээҕэ көрөбүт. Оттон биһиги, ула дьоно, итинник ыраны сирдэ дитэн, сандаардан иһэр дьолдоохпут.

Ол да иһин мин Булуу оройуонун саха биир чулуу уола Степан Аржаков аатын сүгэр совхоз рабочайдарын уонна специалистарын сайыҥҥы мэччирэҥ күннэригэр элбэх эмис эти ылар туһугар бүтүн республика үрдүнэн таһаарбыт ыҥырыыларын бэркэ астынан көрүстүм.

Кырдьык да, кыра сүөһү ыстык кэмигэр, хотонго баайлан туран, нэһилэ сыл тахсар эрэ диэн өйдөбүл онно сүөһүн бастыыҥ сүөсүһүттэр киир элиттилэр эбээт. Кыһын устата бөрөөску, тыһаҕас төһөнөн төттүк, ичигэстик, тото-хана үүлээн күөххэ үктээр да, сөччөнөн сайын устата толоһүйэр, түпсар уонна уойар.

Мин алтыс сылбын Калинин аатынан колхоз Төлөй Дириҥиниэҕи бириигэдэтигэр сүбаннаҕа бостууктуубун. Бу идэбин сөбүлээтим диэххэ сөп. Байэм колхоспар бостууктаабытым тухары, сыллата, кырата 120-лии сүөһүнү этэҕэ сайылатан кыстыкка киллэрэрим, уойбут-тоһуут тыһаҕастары-кунааннары государствоҕа туттарарым үчүгэй суол эбээт.

Ааспыт сыл 120 ыччат сүөһүнү көрбүтүм. Түмүгүм үчүгэй буолан, биир төлөбүр ылбытым. Быйыл 170 төбөнү, үксэ бөрөөскунү туттум. Ол иһигэр ынах буолар саастаах тиҥэһэ уонна кыттарыаҕынан уолбут ынахтар барыта 40-ча сүөһү баар. Кинилэр, бу дьыл ахсыннтытын диэки төрөөн, үүтү биэрэн барыахтара.

Уонтан-кэйүүртэн күрэтэн түптэлээччибин. Тураҥ чараҥна диэн сиргэ кэлэн, турааҥ салаан бараллар. Тууһу түмсэр сирдэриттэн тарҕатан күтайын. Куйааска Төлөөн сайылаагын титииктэригэр сырыукатабын, киэһэтин түптэ буруотун ыһаарыыабын. Сүрүннээн мэччитэр сирдэрим диэн Дьэччимэ, Төлөөн эргиннэрэ буолаллар. Күһүөрү Урах Дириҥин диэки үөрдүүбүн. Манна эрдэ оттоммут ходуһалар кэнчээрилэрэ, күөх лыгыы, бүрдүк сирэ дьэһэн мэччирэҥ буолан толуналлар. Уонна государствоҕа туттарар да, илиигэ хааллараар да сүөһүлэрбитин Төлөй Дириҥин ферматын таһыгар мунньаччыбыт.

Ынах буолар тыһы тиҥэһэлэри саптарыыга анаан биир атыыр оҕус уонна тиҥэһэ киирэр атыыр тыһаҕастаахпыт.

Биһиэхэ ветфельдшер Попов Сидор Данилович көмөтө бөччүмнээх диэххэ наада. Сайын устата араас ветеринарнай үлэлэри кэмигэр ыытар. Быйыл да кинилиин бэркэ таппан үлэлээн эрэбит. Ол түмүгэ сүөһүбүт төлөһүйүүтүгэр дьайыыта биллэрэстэр буолуоҕа диэн эрэнэбин.

Мин үтүө ыралаах дьону, булууларын батыһан, быйыл сайын устата, биирдии ыччат сүөһүм хонук ахсын 600 грамм улаатарын ситиһиэм диэн сорук туруорунным. В. И. Ленин юбилейыгар «Килбиэннээх үлэтин иһин» диэн медалынан наҕараадаламмытым. Ити миигин үтүөнэ эбээһинэстиир. Онон ленинскэй вахтаҕа киирэн, пятилетка сорудаҕын толорууга бэйэм туох эмэ кылааттаах оҥорор санааланнахпын.

Бостууктар үлэлэрэ кылгас сайын ахсааннаах хонуктарыгар кэлэн ааһар быстах үлэ диэн ааҕыллыбат буолбута үчүгэй. Ол эрээри, сорохтор биһигини ат үрдүгэр сылдьар, сынньалаҥ үлэлээх дьонунан ааҕааччылар. Маныаха биһиги сүөһүлэрбитин ый ахсын көрөр, ыйааһын харарыгын түмүгүн таһаарар уонна ол туһунан кинигэ кэпсиир сөп этэ. Хотоннго киллэрини биирдэ тиийэн сүөһүлэрбитин мунньа сатыырбыт, туттарарбыт, түөрт-биэс ыйдаах сырыбытын онно эрэ кэлэн туоҕу хаппытын бии сатыырбыт табыгаһа суох диэн санаабын. Дьон да, бэйэбит да санаабытыгар, ким бастаабыта, ким хаалбыта, син атын үлэһиттэр курдук, ыйы-ыйынан биллэрбэстэх иһэрэ ордук.

ССКП Киин Комитетын Ыҥырыытынан юбилейнай вахтаны салгыыбыт. Итиннэ күөх мэччирэҥнээх сайыныыт барахсаныгар биһиги, бостууктар, элбэх уонна эмис эти ылар иһин социалистическэйдыы куоталаһыыны кэхтэбэхтик тэнитиэҕиҥ!

П. БЫГАНОВ,
субан сүөһү бостууга.
Калинин аатынан колхоз.

«Межколхозстрой» советын председателэ **Н. В. Слепцов.**
—Үгүс дьон техника үлэтигэр баар итэҕэстэр аҕардас кадр чиийбэтиттэн тахсарын курдук этэллэр. Ол эрээри икки оттуттэн ылалаха, хаһаайыстыбалар, тэрилтэлэр салайааччылара баар кадры кыттар эмиэ молтоххтук үлэлииллэр. Кинилэртэн көрдөөн намыһахтык туруоруллар. «Сельхозтехника» холбоһуга кэлэр сайтаас чааһын бэйэтигэр үгүстүк туһанар, оттон ордук оройуон киининэ тэрилтэлэрэ кыайан тиксибэттэр. Биирдиилээн шофердар, тракторыстар чааһынай дьоннорго путевката суох үлэлээһиннэрэ үгүс. Манна контроль хонтуруол олохтоммот.

Тыа хаһаайыстыбатын управлениетын инженерэ **Ф. С. Потапов** бэйэтин, сыл биэс ыйдарыгар, ааспыт сыллааҕар техника оҥорон таһаарыыта кыратык да буоллар улааппатын бэлиэтээтэ. Хаһаайыстыбаларга курстары аһан, оттон да атын ааннанан кадры элбэтэр кыахтар баалларын бэйэбит кыайан туһаммаппыт диир. Ааспыт оттугар биһиги биир итэҕэспитинэн бурууну оҥорбут дьоннорго эбэлэһэриини, олус сымнаҕастык сыһыаннаһыны таһаарбыппыт буолар. Ол курдук биир да киһи дьыалата суукка бэриллибэтэ.

Депутат **С. Х. Матвеев** техниканы көрүүтэ-харайыыта бурүйу оҥорордуу сыһыаннаһыы баарын ыйда. Ол курдук саҥа техника кыайт да сыл да буол бакка списаниеҕа таһаараллар. Маныаха кимиэ да эппиэттээбэт. Ааҕа сүүрүүттэн кэһиилэри кэнэгэ техуходу ыытар кыаллыбат. Итинтэн салгыы эрэриттэн бастыыҥ эмитэ олохтоо киллэриигэ үлэни тупсарар туһунан этэр. Холобур, Намаар тыһынан этэр. Холобур, Ибэкэй оту кэбиһэрин оҥорон туһаныахха наада. Алаастар аайы олус элбэх от күрүөтүн тутубут, бу элбэх матырыйаалы биир аласка биир күрүөнү тутуохха наада.

Оройуон прокурора **М. П. Никитина** райсовет иһинэҕэн кыра сааастаах оҕолор дьыалаларын көрөр комиссия холбостуук үлэлээбитин, манна сонтоох сумматаны бэрээдэгин туһунан этэ. Комиссия киирбит эрэ дьыаланы көрүүнэн муҥурданнаҕа элбэх иһэр-ойдотор, тарийэ үлэни ыытыахтаах этэ. Оттон киирбит да дьыалалары үҕү кэмиэ сыһан-сөһөн суолтатыгар эрэ көрүүлэбит. Онон көмөсүн инникитин үлэтин үчүгэй дык былааннаан ыытара наада.

Народнай хонтуруол оройуоннааҕы Комитетын штата таһынан инспектора **С. И. Поисеев** бэйэтин этиитин техниканы туһаныы, көрүүтин боппуруостарыгар анаата.

Ленин аатынан колхоз председателэ **Е. С. Николаев** техниканы туһаныыга үгүс итэҕэстэр баалларын ыйан туран, билигин техника элбээтэ, онно сөп буолар база кыайан тутуллубатын чорботон бэлиэтээтэ. —Биһиги колхоз туттуну ытабыт, аны онно оборудованиебыт суох, баарбыттар. Онноҕор оройуонга биир мастарыскыай кыайан тутуллубат. Биһиги хаһаайыстыбалар туох баар техникаларын кадрынан бэйэбит толору хааччыйырбыт сурдээх ыраахан буолла. Бу боппуруоһу быһаарар суолу булабыт наада.

Модун күүстээх элбэх ковшиктаах экскаваторда Брянскайдааҕы фосфоритнай завод хайатааҕы сыаҕар үлэлииллэр. Хостоммут руданттан предприятие быйыл 460 тыһыынча фосфоритнай бурдугу тыа хаһаайыстыбатын наадатыгар анаан бэлэмниэҕэ.

Снимокка: экскаватор руда хостооһунугар.

И. Рабинович фотота.

ЮБИЛЕЙНАЙ СПАРТАКИАДАТТАН САНААЛАР

Оройуон быйылгы юбилейнай спартакиадата бэс ыйын 20—21 күннэригэр буолан ааста. Ардах ыйыыйан аасыыт итии күрэхтэһиилэргэ сорох саналарбытын кэпсиибит.

ҮӨТЭТЭ СУОХ КЫАЙЫЫЛАР

Биһиэхэ, спортивнай аатырбыт Чурапчыга, чэпчэки атлетикаҕа атар-ааар үөгэлээбэтэх көрүүгэ. Онон даҕаны, республикаҕа маастардыар туһугар баһын ардыгтан кыһалҕан, кыахтаахтара сүүмэрдииргэ дьулуһуохтаах этибит. Итэ сорук тоһо туолбутун маннан аллара кэрчиктэр көрдөрөллөр.

Спартакиадаҕа үгэс быһыытынан эр дьон 100 метргэ сырсыыларынан саҕаланар. Манна 7 киһи кыттыбытыттан маҥнайгы миэстэни оройуон киинин сүүрүгэ И. Коранин (12,8 сек.) ылар. Иккискэ оройуон киинигтэн Д. Федоров, үһүскэ Калинин аатынан колхозтан Оконешников тиксэллэр. Онон командаҕа миэстэлэри оройуон киинэ, Калинин, Эрилик Эристиин ааттарынан колхозтар, Субуруускай аатынан совхоз командалара ылаллар.

Кыргыттарга итэ дистанцияҕа бирэмистээх миэстэлэри Д. Местникова (Чурапчы), Н. Григорьева (Эрилик Эристиин), Е. Макарова (Субуруускай) ылаттылар. Кииннэр көрдөрүүлэрэ бэрт үгэтэ суохтар. 200 метргэ эмиэ итиннэҕэ чааргыныыр көрдөрүүлээх миэстэлэр Ефимоваҕа (Калинин), Капитоноваҕа (Эрилик Эристиин), Соловьеваҕа (Субуруускай) бэриллэллэр.

Эр дьон 400 метргэ сырсыыларыгар Н. Сергеев 0.55,9 секуундунан кэлэн бастаата Кииттэн 1,3 секуундунан хаалан А. Илларионов (эрилэктэр) иккис, Н. Игнатьев (Чурапчы) үһүс буоллулар. 800 метргэ Субуруускай совхозтан Н. Захаров, Эрилик Эристиин аатынан колхозтан Н. Сергеев, оройуон киинигтэн Н. Дьячковскай бирэмистээх миэстэлэргэ тардыстылар. Итэ дистанцияҕа иккистээх кыыс сүүрүктэрин Е. Макарова (Субуруускай) кыайыылааҕынан буолла.

Кыргыттар үһүгү, уһуну ойуулара эмиэ күттүөннээх көрдөрүү суох. Оттон эр дьон үрдүгү ойуутугар А. Собакин ылаҕына 160 см тиэрдэн көрдө да, кыайан ылбата. Онон киин бастыы көрдөрүүтэ 155 см тэҥэ.

Национальнай ыстаҥалларга тургу рекордарга чугаһаны да сорунаттаалар дэххэ сөп. Кылыыга А. Кузьмин, Г. Петров, Н. Матин, ыстаҥаҕа А. Собакин, А. Кузьмин, Н. Матин, куобахха Д. Эверстов, Н. Матин, Попов бирэмистээх миэстэрэ тиксистилэр.

35 саастарыттан үөһээ 1000 метргэ сүүрүүлэригэр В. Попов, Н. Пахутов, И. Говоров кыайыылаахтарынан буоллулар. Эр дьон 1500 метргэ сүүрүүлэригэр А. Илларионов, Н. Захаров, Н. Сергеев, 5000 метргэ А. Илларионов, В. Попов, И. Говоров кыайыылааттылар.

Онон чэпчэки атлетикаҕа биир да рекорд туруорулуллубата, ол онтон хатыланан да көрбөтө. Итэ быйылгы спартакиадаҕа биир бөлүүмнээх итэҕэһиитэ буолар. Чэпчэки атлетикаҕа командалар миэстэлэри маннык үллэстилэр: Субуруускай аатынан совхоз, Эрилик Эристиин, оройуон киинэ, Калинин, Ленин ааттарынан колхозтар.

Велосипедынан сүүрүүгэ эрилэктэр бастаатылар, субуруускайдар иккис, калининнар үһүс буоллулар. Оттон оройуон киинэ уонна Ленин аатынан колхоз командалара күрэхтэһиигэ кыттыбаттарын дьиибиттэр.

Хапсаҕайдаһыҥҥа тустууга 7 ыйааһыҥҥа 25 киһи кыттыбытыттан ыйааһыннарынан маннык дьон чемпионнаатылар: Ф. Матвеев (52 кг), С. Мерфуров (58 кг), С. Романов (64 кг), А. Матвеев (72 кг), Н. Каллиюков (80 кг), Толстоухов (80-тан үөһэ кг), кырдьаҕастарга А. Макаров. Оттон мэс тардыһыытыгар икки ыйааһыҥҥа кыттыһыы. 70 кг диэри Никитин (оройуон киинэ), итинтэн үөһэ Е. Синцев (Калинин).

Итинник чэпчэки атлетика, спорт национальнай көрүҥэ, волейболунан сырсыы, волейбол ылсыы түмүгүнэн бастакы миэстэни Эрилик Эристиин аатынан колхоз, иккиһи Субуруускай аатынан совхоз, үсүһү оройуон киинин командалара ылаттаатылар.

ТҮМҮК ТОҔО МӨЛТӨҔҮЙ?

Бу ыйытыыга эппиэт сорох; тэрээһин ыалламмата. Ол Ленин аатынан колхоз, оройуон киинин курдук кэбиһ чилиэннэрдээх, ычыаттардаах коллективтар бары көрүүгэ толору кыттыбатылар. Тоһо да ардах мэһэйдээбитин иһин, ардыттан тэрийбит, кыһамньыт, сүүрбүт-кэпсиит буоллар, спартакиадаҕа кыттааччылар бастакы сыллардааҕар ордубуттара суоҕа этэ. Өссүөрэ, итэрэ дьалы, үгүстэн хаачыстыбата да, көрдөрүү да үрдүөх этэ.

Иннигитин спартакиаданы ыытыыга аныан оройуоннары комиссиянан тэрийэн эрэ кэбиһэннин мунурдамчаҕа, былааннаахтык үлэлээр наадатын бүүр кэм наада быһылаах. Тэрээһин үлэ кыайтарбатах иккис суолунан радио буолбута хаһыат да сыаналар баарда. Ол туһаны дьааҕа хамсаан көрө илик. Быһыл да спартакиаданы радионан бэтэрии корреспонденалар арыаҕынан ыытыллыбатттах баарда. Быһыта бу итэҕэһии хаһыат да сыалбытыгар кэскиллэммэтэттэн киһи эрэ муодарыгыан курдук.

П. ПОПОВ.

Сүүрүк аттар күрэхтэһиилэрэ

ЭРИЛИКТЭР ТУЛУППАТЫЛАР

Бэс ыйын 20 күнүгэр буолуохтаах күрэхтэһии ардах туһаннэн сибэстээн, комиссия быһаарыытынан, тохтотуллан баран бэс ыйын 21 күнүгэр Маҕалайы ипподромугар ыытыллан бүтүннүү саҕаламмыта. Онно оройуон бары хаһаайыстыбаларыттан 33 сүүрүк киирэн күрэс былдьастылар. Аттар барыта 9 тэҥнээн туттулар. Манныкка оройуон чиэһин үгүстүк көмүскээбит кырдьаҕас сүүрүктэрэ сэргэ эппиэттээх туһулгэлэригэр саҥа талан эрэр эдэр сүүрүктэр кыттаалара көрөөччүлэр сүргэлэрин көтөхпүтэ.

Маҥнай буолларын курдук кылгас дистанцияҕа—800 метргэ эдэр сонордостор күрэс былдьастылар. Бастаан Улаанчык (Эрилик Эристиин), Сэнчик (Карл Маркс), Хмель (Калинин) туһаллар. Манныкка Хмель дистанциятын биир мүнүүтэ 5 секуундаҕа түмүктээн кыайыылааҕынан тахсар, оттон Улаанчык кииттэн 0,4 секуундаҕа хаалан иккиһинэн кэлэр. Эмиэ итэ дистанцияҕа иккис сүүрүүгэ Кумаарка (Эрилик Эристиин), Тоҥкай (Калинин), Соломууска (Карл Маркс) барыстарын түһүннээн биллэрдилэр. Онуоха Кумаарка Соломуустаттан 0,2 секуундаҕа атан бастаан тахсар.

Үһүс 1200 метргэ сүүрүүгэ Тоҥка (Эрилик Эристиин) утарсааччыларын бэрт холкутук кыайан кыахтаах көрдөрдө. Кииннэн кэтэ Соломууска (Субуруускай), Лыгай (Калинин), Улаанчык (Карл Маркс) сырсыбыттара. Онтон эмиэ итэ дистанцияҕа 5 ат туһар. Онно Калинин аатынан колхоз биир күүстээх сүүрүгэ Тобыйык биир мүнүүтэ 37,2 секуундаҕа кэлэн холкутук бастыыр, кииттэн 0,8 секуундаҕа хаалан Саһылыкаан (Эрилик Эристиин) кэлэр, үсүһүнэн Баклаа (Субуруускай) тахсар.

Итинник сонордостор иккис былааннаах ардыларыгар сүүрүүлэри бүтэр. Аны эдэрдэр кырдьаҕастары кытта илии-илии түсүһүүлэрэ саҕаланар. 1600 метрдээх дистанцияҕа икки тэҥнээн аҕыс, 3200 метрдээх дистанцияҕа үс тэҥнээн 10 ат сүүрдүлэр. Онуоха урукку өттүгэр оройуоҥҥа, онуоха ыһыах республикаҕа үгүстүк чемпионнаабыт уонна бирэмистээх миэстэни ылбыт кырдьаҕас сүүрүктэри Дыллыктайы (Эрилик Эристиин), Добрайы (Калинин) кытта саҥа үөскээн эрэр эдэр сүүрүктэр Чулбуук (Субуруускай), Дыллыктай (Ленин) 1600 метргэ күрэс былдьаһыыларыгар дьон болҕомтотун ордук тарта. Онно арааһ дойҕохтоһуу үгүс буолла. Сорохтор «оҕонньоттор кырдьыйдахтар», онон эдэрдэр тулуутуохтара суоҕа», атыттар «Буқа опыттаах сүүрүктэр быларгы чэпчэкилэрэ баар иһин, бэйэлэрэ уҕуттай буолладҕына иннилэригэр түһэриэхтэрэ суоҕа», ордук кырдьаҕас «маадьаччылар» өттүлэрэ «эмиэ кырдьаҕастар, кэтэ, хайалара кыайара буолла» дэһэттэрэ.

Аттар туһаллар... Урукуттан биллэрин курдук бастакы туһүүлээх Дыллыктай (Эрилик Эристиин) тобогун уҥа быраҕан иннигэ атахтарынан сири хорутуулаахтык эрэ харбаһан сүүтү тутар уонна тэтиитин ыһыктыбакка бииргэ кырдьыбытын Добрайы 2,4 секуундаҕа быраҕан бииттэн бастаан тахсар. Маннык саҥалар саҥа курдук опыттара суоҕа уонна эрчиллиилэрэ мөлтөҕө улаханнык таайда.

3200 метргэ Ардай (Калинин) уонна Подушка (Ленин) туһаллар. Иккиэн да тэҥ атахтаах сүүрүктэр буолан биирдиилэр. Иккиэн да уһун дистанцияҕа үөрэттэрэрин оройуоҥҥа кыайан биллибиттэр. Ол эрээри Подушка утарсааччытын 0,6 секуундаҕа кыайан таҕыста. Киин барыыта 4 мүнүүтэ 43,6 секуундаҕа. Эмиэ 3200 метргэ оройуон ветераннара Дьылсаана (Субуруускай), Мандат (Калинин), Баабыкай (Эрилик Эристиин) уонна урукку өттүгэр бэрт соччо-бачча биллэ илик Карл Маркс аатынан колхоз 15 саастаах сүүрүгэ Чоруун баралларын туһунан сурах көрөөччүлэр ортолоругар улахан сүүтүгү, кэлиилэрэ барытыгы үөскэттэр. Арааһ биллэлэҕэ, билэ тайыы сатааһыннар маннык буоллулар. Ол эрээри, тоһо даҕаны пенсияҕа тахсыбытын иһин, урукуттан кэрээйин туруорбутун уонна кииннэрэ үгүстүк уйадыппутун, көрөөччүлэр бары кэрэтэ Дьылсаана кыайарыгар бигэрбиттэрэ. Кырдьык да онтун. Саһын тухары кыайтары илик сылгы, тоһо да саҥамыабытын иһин, бу сүүрүүгэ хаалан кыайтарыан ким баҕарыаҕай! Манныкка Мандат уонна Баабыкай эрбиһ биттэн курдук бастаанна бастаан таҕыстылар. Оттон пенсионер сүүрүк кииннэрэн оруобута биир секуундаҕа хаалан тахсар. Бастаабыттар барыыхалара 4 мүнүүтэ 33,8 секуундаҕа.

Саамай бүтэһик 3200 метргэ сүүрүүгэ 4 ат туһар. Онно Хорейор (Субуруускай) бастыыр, иккиһинэн Оройка (Эрилик Эристиин), үсүһүнэн Салачыкаа (Калинин) кэлэллэр. Котууя урукку оройуон биир бастыы сүүрүктэрин ахсааныгар киирэр ат этэ. Ол эрээри эдэрдэр эдэрдэрэ өттө быһыылаах. Онон уопсай түмүккэ Эрилик Эристиин аатынан колхоз сүүрүктэрэ бастаатылар. Манна сүүрүк «ыалгыларын» Саха АССР үтүөлээх тренерэ И. С. Синнобоев биир үөрэнээччитэ уонна комсомольскай П. Д. Карпов эрчийдэ.

Манныкка даҕатан юбилейнай спартакиадаҕа ат сүүрүүтүгэр тэрээһин суоҕар тохтоон ааһыахха наада. Бастакытынан, электростанция уоту биэрбэккэ ат сүүрүүтүн программата бачаттаммыта. Иккиһинэн Ленин аатынан колхоз сүүрүктэрэ программа быраһыыгын онорууга киллэриллибэккэ тынан баран, хойутаан киллэриллиилэрэ таһааран ыытыллыыта. Үсүһүнэн, радионан биллэрии бир быста-быста олус куһаҕанныык, дьону астыннарбатын бэриллиилэр. Инники өттүгэр буолар маннык баҕарар эппиэттээх күрэхтэһиилэргэ электрическэй уот уонна сибээс маннык баҕарар көрүүгэрэ эгэлдэ суох үлэлиир буолуутун хааччыйыы туһааннаах комиссиялар эбээһинэстэрэ буолуутуҕун умнар сатаммат.

С. АЛЕКСЕЕВ.

Кинилэри тыа
сиригэр күүтэллэр

КОМИ АССР. Билигин Сыктывкардааҕы культурнай-сырдатар училище дирижерскай-хоровой, танцевальнай, театральнай отделениеларыгар үөрэнэ сылдьар уолаттар уонна кыргыттар тыа сирин культуратыгар үус-уран салайааччыларынан үлэлиэхтэрэ.

400-тэн тахса киһи училищены бүтэрэн диплом ылыылар. Билигин 240 киһи үөрэнэр.

Снимокка: классическай үҥкүү уруогар.

С. Губскай фотота.
СТА фотохрониката.

Чокуур оҕонньор кэпсээнэ

ТҮРГЭНТЭН ТҮРГЭН

Саамай түргэнтэн түргэн киһи санаата диэннэрэ кырдьык эбит. Чокуур оҕонньор туһахтыы сылдьан үөр бөрөҕө түбэһэн куотан тиийэ таҕыһыбыт. Бөрөлөр кэлэн тиити туналаан кэлэспиттэр. Оҕонньор олоро сатаан баран утуйан хаалбыт уонна биирдэ ыйдэнэн кэлэтэ сууллан эрэр эбит. Ол туһэн иһэн санаабыт:

«Оо, дьэ бу алдьахпун, бырааттым маннан хайыан булан уруттуум тутар. Түөрт суон туланньах хааллахтара, эмээхсиним эрэйдээх да эрэйэ суох. Ыаллары таан Ичимэ Киргиэйтэн биир киһи, Хапсаҕай Хабырыыстан сэттэ тон, Маллыах Миитэрэйтэн биэс үөн солкуобай ыалардаахпын эмээхсиммэр эппэккэ сылдьыбытым. Дьонум да дьон аҕайдар, билиэн толуулара биллибэт ээ. Бу буолаары, бурҕа мунан, Оробу өтөҕүттэн отум тобоҕун тиийбэккэ хаалбыныым. Биир кыһыл калаҕа быһыа кыһыыл биир тыһыынчалаах туулаҕы туттарыам эттэрэ оройуоҥҥа тиийэ арбаабыттара. Ону бааран, кэр, тоҕо буох, эссо кыраттык аһарыаҕа курдук этим, онтум туолбакка...» диэн иһэн сиргэ тиийбит. Тиит төрдүгэр тибии аралан эрийэн кэлэспит халыҥ хомурах хаарыгар батары түһэн хаалбыт. Онно тугун да этэлээтэх. Оттон бөрөлөрө күүтэ сатаан баран тарҕаспыт этилэр.

С. АЛЕКСЕЕВ.
Ф. ФИЛИППОВ.

Редактор э.б.т. Е. Д. ГУЛЯЕВ.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Чурапчы оройуона, Чурапчы сэлиэнньэтэ, К. Маркс уул. 12 №-рэ

ТЕЛЕФОННАР: Редактор — 0-88

Сурук отдела — 0-90. Уопсай отдел — 0-91. Типография 0—95

Редакцияҕа ыытар суруккут аадырыһыгар, ааккытын, араспааньаҕытын, эһиги аатын хайаан да толору суруйуохтааххыт.

Сакааһы №-рэ 76

Чурапчы оройуоннааҕы типографията